

Röstånga Provinsialläkardistrikt

Bakgrunden till denna överskrift är följande: Vår ordf. Gunnar Andersson kontaktade mej med anledning av ett fynd som hustrun Olga och barnbarnet Viktor gjort i trädgården på Per Gummessons väg. Fyndet var en emaljerad skylt, vit med texten e.Provinsialläkare Halldén och frågan var nu hur kunde den hamnat vid fyndplatsen. Detta satte igång en aktivitet inom redaktionsgruppen och alla bidrog med sitt strå till stacken, för att skapa en artikel i vårt kulturblad. Frågan om vem skulle ansvara för en sammanställning av olika dokument, i det fallet föll lotten på mej och det är redovisningen av detta som sker i denna artikel. Jag försöker hitta en punkt i historien om läkartjänsten i Röstånga kommun och början blev i slutet av 1800-talet, sedan fram till sammanslagningen med Svalöv år 1967. Nu blir det ett litet axplock i arkiven, utrymmet i vår skrift tillåter inte alltför långa artiklar.

Kihlblom

Den förste läkaren är Sten Arnold Kihlblom han var född i Tyresö och blev student vid Uppsala 1883, vägen gick vidare och tillslut tog han sin medicine licentiat i Lund 1892. Samma år startade han sin läkarbana med praktik i Röstånga och innehade denna fram till år 1898 då han tog tjänst som bataljonsläkare vid Kronobergs regemente. Han återkom senare till Norra skånska infanteriregementet år 1904.

Det finns uppgifter om honom på Muséet i Ljungbyhed. Hans sista tjänst var som Regementsläkare vid Skånska Trängkåren från år 1907.

Jag kan nämna att i min Farfars anteckningar beskriver han att hustrun Hanna (min farmor) och han besökte Doktor Kihl-blom.

Ekwall

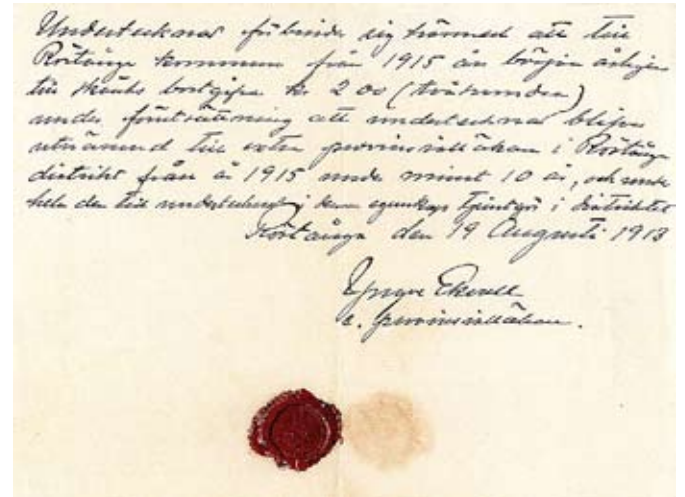
Nästa läkare som jag har lite uppgifter om är Carl Yngve Ekwall, han var född i Osby 1878 och blev student i Lund 1896, med.kand. 1901 och vidare med.lic. 1907. Han började med läkarpraktik i Engelholm 1908-09, därefter kom han till Röstånga och öppnade praktik 1909. Röstånga som då var enligt kommunalstämmans protokoll sept. 1909, på väg att bilda extra

provinsialläkar-distrikt, detta drog dock ut på tiden. Från ett protokoll finner man att herr doktor Yngve Ekwall inkommit med en skrivelse med anhållan om beviljande av ett arvode på sexhundra kronor för ett år fr.o.m. mars 1910 i händelse av att ett provinsialläkar-distrikt bildas. Detta var ett ständigt återkommande ärende vid kommunalstämman.

Var hans praktik var är oklart, min Farfar nämner även honom, det var med sonen Edvin och som han skriver; "Vi gick till doktor Ekwall i Röstånga by". Kan det ha varit på Nackarp där Posten fick egna lokaler i början av 1900-talet? Senare fanns läkaren i den nybyggda skolan där tandläkaren hade sin klinik.

Den 19 augusti år 1913 händer det saker, stämman beslutade enhälligt, att gemensamt med Billinge, Ask, och Konga socknar i Malmöhus län, samt Riseberga och Färingtofta i Kristianstad län bilda Röstånga extra provinsialläkar-distrikt med station för läkaren i Röstånga by, undertecknat av stämmans ordf. Bernt Finberg. Beslutet upplästes i Röstånga kyrka den 31 augusti 1913. I och med detta gick Dr. Ekwalls önskan i uppfyllelse

Det var en förmån att vara provinsialläkar-distrikt i början av 1900-talet, viket innebar kort sagt att man hade läkarens praktik i sin socken och invånarna i kringliggande socknar fick vara så snälla att ta sig dit vid behov.

Undertecknad förbinder sig härmed att till Röstånga kommun från 1915 års början ärligen till skänks bortgifva Kr 200 (tvåhundra) under förutsättning att undertecknad blifver utnämnd till extra provinsialläkare i Röstånga distrikt från år 1915 under minst 10 år, och under hela den tid undertecknad i denna egenskap tjänstgör i distriktet.

Röstånga den 19 augusti 1913

Yngve Ekwall
e. provinsialläkare

Redan 1911 väcktes frågan om en sjuksköterska detta blev så småningom klart och anställd blev Hilda Lindqvist, i ett protokoll 1918 nämns hon beviljad ett årligt anslag på 40 kronor till telefonavgifter. Syster Hilda kom att för alltid skriva in sig i Röstångas historia.

Halldén

Näste man på raden av läkare med tjänst i Röstånga är han som egentligen är upphovet till min artikel, nämligen Extra provinsialläkaren Gustav Adolf Leonard (Gösta) Halldén. Han var född 1887-09-28 i Helsingborgs garnisonsförsamling. Fadern var Fanjunkare Carl Axel Johnsson Halldén född i Färlöv, modern var Lydia Elisabeth Nilsson. Till historien hör även ett tragiskt öde. Gustaf hade egentligen 5 syskon, Ernst Ludvig född 1882 död -84, Ebba född 1884 dör i tuberkulos 1895, Ernst Ludvig Carl född 1886 dog i tuberkulos 1890, Magda Aurora Elisabeth född 1891 dog 1898 och Emmy Louise Eugenia född 1892 dog ett år gammal. Inget av syskonen uppnådde 12-års ålder.

Gustav tog sin med.kand. 1910, och fick en tjänst som underläkare vid Söderby sjukhus 1912-16. Han gifte sig den 21 okt. 1916 med Julia Charlotta Poitzell, tog sin med.lic. 1918 och hade en tjänst vid Katarina sjukhus i Stockholm. Därefter en kort tjänst vid ett försörjningsinrättningsjukhus i Stockholm innan det bar iväg till Skåne. där tillträdde han tjänsten som extra provinsialläkare 1919 i Röstånga, vilket också innebar tjänst som läkare vid Blinkarp.

Hans förordnande i Röstånga upphörde år 1922, eftersom Röstånga distrikt förbereddes att ingå i Eslöv. Halldén flyttade och blev senare första provinsialläkare i Vänersborg, ordförande i Älvsborg och Bohus läns Läkarförening och Vänersborgs Läkarsällskap. Gustav Halldén dog i Vänersborg den 13 juli 1942.

En bruten arm

Röstånga blev av med sina rättigheter och ingick i Eslövs distrikt, och det är lite svårt att få grepp om doktorer, det fanns en Fritzell och så Flygläkaren Lindgren från F 5 Ljungbyhed. Honom fick jag hjälp av när jag var 6 år gammal. Jag var tillsammans med mina nästkusiner John och Olle, som var äldre än mej. Dom låg på rygg i gräset och drog upp fötterna som jag satte mej på och så slungades jag iväg. En gång så fick jag armen under mej och ont gjorde det. Sent på kvällen blev smärtorna värre och far fick gå till Alfred Olssons gård och ringa till doktor Lindgren. Kl. 23 kom han och konstaterade genast att armen var bruten. Jag fick sätta mej, och lägga armen på köksbordet så vände och vred han på den. Jag skulle säga till när det gjorde minst ont då skulle jag hålla den alldeles stilla. Doktorn gjorde klart en duk som han blötat, det var gips, och så svepte han in armen i denna och sedan gasbinda utanpå. Nu håller du dej stilla i två veckor så kommer jag igen. Armen blev bra, inga som helst men.

Eget distrikt

Röstånga kommun fortsatte att kämpa med att återfå sina rättigheter till eget distrikt, 1936 utgick en skrivelse till Kungl. Medicinalstyrelsen med anledning av att Malmöhus län skulle ändra distriktsfördelningen. Man pekade på att Röstånga blivit Municipalsamhälle och därmed

utökade hälsoförpliktelser. Medicinalstyrelsen fick negativa utlåtande från doktor Fritzell och doktor Lagerborg som båda hade haft praktik i Röstånga Men däremot mycket tungt vägande medhåll från doktor John Wessling som var synnerligen nöjd med omfattningen. Kommunalnämndens ordf. Ernst Göransson utförde ett mycket uppoffrande arbete i frågan, vilket resulterade i ett beslut den 5 september 1945, där Kungl. Maj:t vill med godkännande av landstingets beslut, medgiva att inom Malmöhus län fr.o.m. den 1 januari 1946 bilda Röstånga extra provinsialläkardistrikt omfattande Röstånga, Ask, Billinge, Stehag och Konga kommuner med station för läkaren i Röstånga. Detta medförde att en läkare skulle anställas och en läkarbostad skulle komma till stånd och mycket annat.

Vi börjar med bostaden, ordf. Ernst Göransson meddelar i en skrivelse till Statens Arbetsmarknadskommision febr. 1946 att kommunfullmäktige beslutat uppföra en

Byggnadsentreprenad.

Röstånga kommun inforrdar härmed anbud på:

1. Uppförande av provinsialläkarebostad i Röstånga municipalsamhälle.
2. Målningsarbeten inom samma byggnad.
3. Värme- och sanitära installationer.
4. Elektriska installationer.
5. Brunnsgrävning.

Entreprenadhandlingar utlämnas av ing. N. Palmquist, Röstånga, tel. 56, mot dep. av 100:— kr. för byggnadsarbete och 50:— kr. för vardera under 1—4 upptagna entreprenader, vilket belopp återbetalas då anbud ingivas och oskadade entreprenadhandlingar samt utlämnat kvitto återställas.

Skriftliga förseglade anbud ställas till kommunalnämndsordf. Ernst Göransson, Röstånga, med påskrift om innehållet, skola vara inlämnade senast lördagen den 8 jan. 1946 kl. 12.

Anbud skola vara för anbudsgivare bindande under 30 dagar från anbudstidens utgång.

Fri prövningsrätt att antaga inkomna anbud förbehålles.

Röstånga den 13 dec. 1945.

provinsialläkarebostad i Röstånga och att samtliga ritningar är uppvisade och godkända av förste provinsialläkaren i Malmöhus län. Anbudsförfarandet tog fart.

ENTREPRENADKONTRAKT

mellan

Röstånga kommun.

och

Byggnästarna Svensson & Brink, Snogorö

angående

uppförande av byggnad för provinsialläkare i Röstånga å tomt nr 1 kvarter Björnehäll.

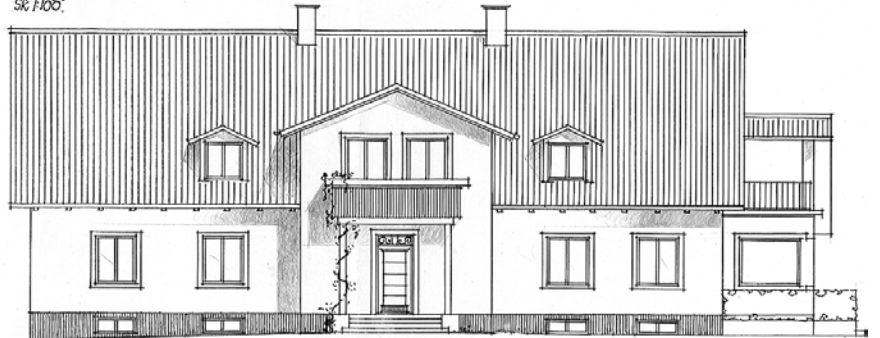
Larsson

Nu var det igång och ansökan om läkaretjänsten lades ut, valet föll på Nils Jacob Larsson, född i Västra Nyrop, student 1922 i Lund, med.lic. 1935. Förordnande i Norrköping, Malmö, Eslöv, Orup blev han provinsialläkare i Röstånga 1947.

Beträffande arvodet gav nedanstående lönekvitto Nils Jacob en anledning att i en skrivelse till läkarstyrelsen i Röstånga upplysa om en lön på 5.500 kronor årligen är ungefär hälften av det en ordinarie underläkare på lasarett åtnjuter. En provinsialläkare måste själv betala sin vikarie med 30 kronor per dag. Med anledning av detta anhåller jag vördsamt att styrelsen beredvilligt medverkar till att samma löne- och pensionsförmåner som underläkare, tillerkänns mig. Önskan blev uppfylld utan

TOMT Nr 1 Kv. BJÖRKHÅLL RÖSTÅNGA.
Nybyggnad
Sk. 1100.

Fasad åt Billingevägen.
Bygglovshandlin hos kommunen 1946.

större invändningar i styrelsen och genomfördes i Kommunfullmäktige.

Doktor Larsson blev under många år en uppskattad och omtyckt person. Avflyttade till Höör 1957 och tog faktiskt patienter med sig dit. Nils Jacob Larsson avled den 1 juni 1987.

Läkarevillan gick så småningom ut till försäljning, Anita Ekström blev ny ägare och startade Kafé o Restaurang den 1 maj 1987. Det finns många episoder i Röstångas historia som är värda att bevara, detta var ett försök till en av dem.

Röstånga l. förs. Läkarstyrelsen
jag i dag emottaget
onor Attusvitt hundra beträffar Kr. 1133
rande lön för februari och mars månader 1947
t härmed erkännes och kvitteras.
Röstånga den 20/3 1947
O. J. Larsson
Läkare

Några intressanta uppgifter om kostnader när det gällde nybyggnaden. Ernst Göransson frågade i en skrivelse till Landskommunernas Förbunds Centralbyrå om det fanns möjlighet att erhålla statsbidrag. Svaret på denna var att möjlighet fanns upptill 30,000 kronor. En uppgift är faktura från Risbergs Mek. Verkstad 1947 : Dubbelgrin av plattjärn 230:-, Enkelgrind med lås av plattjärn 250:- Dito utan lås 160:- Flaggstång 150:- Cykelställ 4:75:-.

Leif Persson

Källor: Kommunprotokoll

Personer som kom ihåg, Tack

<p>Ombud för FYLGIA M. Hansson Tel. Röstånga 3 Olycksfall, Inbrott, Automobil, Ansvarighets m. fl. försäkringsbranscher</p>	<p>Vid behov av KLÄDER kan Ni med fullt förtroende hänvända Eder till Hj. Thorsén RÖSTÅNGA</p>	<p>Gustav Nilsson 1:sta klass Speceri- & Diverseaffär Tel. Röstånga 2</p>
<p>Rud. Sandberg Skomakeri rekommenderas!</p>	<p>Nya Damfrisering (M. Olsson) Rekommenderas Tel. Röstånga 111</p>	<p>H. Hamring Ur- & Guldsmedsaffär Telefon Röstånga 127</p>